

Apulej:

Zlati Osel

Seminarska naloga iz
slovenskega jezika in
knjizevnosti

Kazalo:

<i>Apulej</i>	<i>1</i>
<i>Zlati Osel</i>	<i>1</i>
.....	<i>1</i>

Kratek uvod

V tej seminarski nalogi bom predstavila antično delo, avtorja Lucija Apuleja, ki nosi ime *Zlati osel*.

O avtorju

Ohranjeni podatki o rimskemu pisatelju, filozofu in govorniku Luciju Apuleju (med njimi žal ni nobene upodobitve, ki nam bi ga prikazala v fizični podobi) pričajo, da je bilo njegovo življenje razgibano in slikovito, pisateljsko plodno in odmevno. Rojen je bil okrog leta 125 premožni meščanski družini v severni Afriki. Prvo učenost je nabiral v šolah ugledne Kartagine, nato pa ga je vedoželjni duh vodil po mnogih drugih pokrajinah Rimskega imperija, ki je prav v tistem času dosegel največji prostorski razmah. Po študiju v Atenah in popotovanjih po egejskih otokih ter Mali Aziji se je začasno naselil v Rimu. Tam se je odlikoval kot literat in govornik, nato pa se je vrnil v Afriko, kjer mu je ženitev z bogato vdovo priklicala obtožbo, da si je soprogo in njeno premoženje pridobil s čarovništvom. Obdolžitve, pred katero se je z znamenitim govorom branil sam, je bil sicer oproščen, a prejel se ga je sloves mogočnega čarovnika. Zadnja leta je preživel v Kartagini in predvsem kot govornik užival tolikšno slavo, da so mu v rojstnem kraju postavili spomenik. Pisal je v grščini in latinščini, a ohranilo se je le osem latinskih del. Umrli je okrog leta 170. V zgodovino svetovne književnosti se je zapisal s poglavitnim delom *Metamorfoze*, ki se ga je zaradi priljubljenosti že v antiki oprijelo ime *Zlati osel*.

O romanu

Zlati osel je roman v 11 knjigah, ki je nastal v Apulejevem zrelem pisateljskem obdobju, verjetno okrog leta 161. V na pogled preprosto pripoved je avtor vpletel vrsto krajših, stranskih zgodb, med katerimi je najbolj znana pravljica o *Amorju in Psihi*, ki obsega približno šestino besedila. Ta roman pa ni sad njegove domišljije, temveč zelo ustvarjalna in samostojna priredba neke grške predloge, ki se nam je v skrajšani obliki ohranila pod naslovom *Lukios ali osel* v korpusu spisov sodobnika Lukiana.

Zgodba (kratka obnova):

Celotno zgodbo nam pripoveduje Lucij. Gre za mladeniča, ki si želi spoznati veliko novega. Predvsem ga privlači svet čarovništva, zato sklene, da se bo odpravil v Tesalijo, deželo, ki slovi po čarovništvu. Tam se nastani pri starem družinskem prijatelju Milonu, premožnemu trgovcu. Zaljubi se v njegovo služkinjo Fotido, ki mu izda, da je njena gospodarica velika čaravnica ter pripadnica črne magije. Tako jo Lucij v sili po novem prosi, naj mu pokaže gospodarico pri delu. Fotida mu jo res pokaže, medtem ko odleti v noč kot sova. Tega si zaželi tudi sam, a se stvari zapletejo, ko ga Fotida namesto v sovo, spremeni v osla. Sprva je osupel, a kmalu izve, da mora za povrnitev pojesti samo nekaj vrtnic. A na žalost se zgodi, da Milona ravno to noč napadejo razbojniki in s seboj odpeljejo tudi Lucija. Težko ga otovorijo in odvedejo do svojega skrivališča. Ko tam počiva od naporne noči, razbojniki privedejo jokavo dekle, ki naj bi jo ugrabili ravno iz poroke. Ker se noče in noče pomiriti, se stara ženica iz jame odloči, da ji bo povedala zgodbo o Amorju in Psihi. Lucij v podobi osla doživi še mnogo hudih stvari, kot so vrtenje mlinskih koles, tovorjenje pretežkih bremen, številne obtožbe... Nazadnje pa pride k peku in slaščičarju. Tam se mu življenjska sreča spet malo nasmehne, saj vsakič pridno izkoristi trenutke, ko bratov ni v pekarni in si privoščil najlepše kose sladice. Brata pa sta seveda čez čas opazila, da jedi čudežno izginjajo, in tako se je vnel tipičen bratski prepir. Kmalu ugotovita, da je za vse to kriv osel. Za dogodek zve tudi gospodar pekarnice, v kateri delata brata, ki pa osla vzame pod svoje okrilje. »Naučijo« ga raznih človeških stvari. Tako nekega dne pridejo tudi na idejo, da bi javno uprizorili orgijo z oslom. No, to se tudi res zgodi, vendar se po le-tej Lucij srečno izmuzne s prizorišča in pobegne. Ko tako zgubljen tava, se v svoji žalosti obrne na boginjo Izido. Ta ga sliši in se mu prikaže. Obljubi mu, da bo naslednji dan že osvobojen oslovske podobe in bo naprej lahko zaživel normalno življenje. Lucij se prebije do svojih vrtnic in se preobrazi nazaj v človeka. V zahvalo boginji Izidi, posveti preostanek svojega življenja izključno veri.

Osebe ter odnosi med njimi:

Glavni junak: Lucij. Je mladenič, ki je zelo vedoželjen, čeprav je to zanj velikokrat tudi slabo. Zelo ga privlači magija. Je pogumen, vztrajen. Včasih se kesa svojih nespametnih dejanj.

Druge osebe: se skozi zgodbo spreminjajo, ni jih več kot v enem delu. Večina od njih ima slab značaj, so surovi, za osla (človeka) se ne zmenijo, brigajo se le zase. To so: skopuh Milon (gre se mi le za svoje premoženje), skupina razbojnikov, ki okradejo Milona ter hočejo ubiti osla zaradi nenavadnega obnašanja, hudobni mlinar, vojak, ki ubogemu revežu ukrade osla, katerega si je težko prigaral ... Poleg njih je tu še dober, reven in skromen vrtnar, a ta lepo ravna z oslom, saj ne dala razlike niti v njegovi in oslovi hrani, čeprav jo ima še zase komaj dovolj. Na koncu zgodbe se prikaže tudi sama boginja Izida. Njej se osel oz. človek zelo zasmili, zato mu pomaga. Ima dobro vlogo. Med njimi ni posebnih odnosov, saj je skozi roman pojavljajo vedno novi in novi liki.

Ugotovitve ob pomoci spremne besede

Roman Zlati osel je v meni vzbudil občutek, da so prav tako v tistem času, kot tudi v današnjem, zaničevali živali ter ljudi. Mislim, da je avtor v zgodbi hotel poudariti prav to slabo in nedopustno lastnost, ki je vse prej kot neresnična.

Ko se dobila knjigo v roke sem si mislila, da je to še ena "brez veznih" knjig, tako kot mnogo drugih za šolo. Težko sem se prebivala skozi prve zapletene, na trenutke nezbranosti celo nerazumljive strani tega ne ravno sodobnega, a še vedno mojstrsko stkanega jezika. Toda po nekaj poglavjih mi je zgodba postala všeč.

Skozi vso zgodbo sem občudovala Lucija v podobi osla. Menim, da sama v taki situaciji, čeprav je, upam da, nemogoča, ravnala čisto drugače, predvsem boječe.

Iz zgodbe sem se naučila, da naj se potrudimo zadržati pred našo nepotrebno radovednostjo, saj nam le-ta lahko prinese obilo nesreče v našem kratkem življenju, ki nima časa zanjo. A na žalost jo je veliko.

Priznati moram pa še to, da mi spremna beseda ni bila v preveliko pomoč.

Namesto zaključka...

...pa še misli osla Lucija, tik pred povrnitvijo v človeka, posvečene boginji Izidi: »...
Prešibak je moj duh, da bi pel tvojo slavo, in premajhno je moje imetje, da bi ti prinašalo dovoljšnje dari, preubog je moj glas, da bi povedal, kaj čutim o tvojem veličastvu – za to bi bilo premalo tisoč ust in prav toliko jezikov in neumorno govorjenje skozi večne čase. Zato bom skušal storiti, kolikor premorem kot pobožen, a ubog vernik: vselej bom zvesto varoval skrivnost, spravljeno na dnu srca, in zamaknjen strmel v tvoje božje obličje in presveto božanstvo!«

Viri:

- Apulej, Lucij, 1997: *Zlati osel*. Ljubljana: Mladinska knjiga (zbirka Veliki večni romani).
- <http://solajenora.krneki.org/?vie=isci>